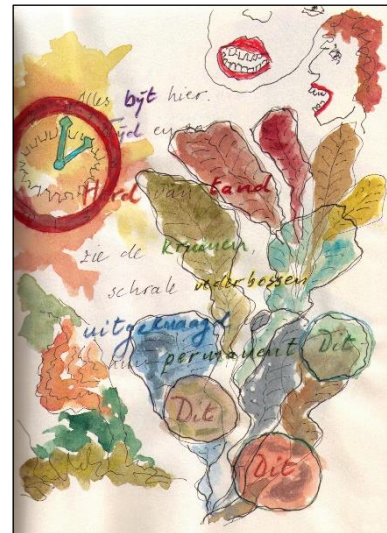

Zoomgesprek

Zou Socrates zijn gesprekken via Zoom hebben gevoerd, als hij nu had geleefd? Ik betwijfel het. In de Charmides beschrijft hij wat er met hem gebeurt als hij in gesprek raakt met een van de mooie, jonge gasten met wie hij het liefst had te maken: 'Hij kijkt me aan. Die ogen! Niet te beschrijven!' Zij zitten op dat moment bijeen in de sportschool, met een groepje. Socrates krijgt het voor elkaar dat zijn oogappel Charmides naast hem plaats neemt, en vangt dan een glimp op van onder zijn kleren: 'Ik gloei! Ik ben mezelf niet langer meester.' Hij raakt ervan uit zijn doen, begint te hakkelen, heeft grote moeite uit zijn woorden te komen.

Zoiets is onmogelijk met Zoom. Er is teveel afstand, het scherm maakt alles plat en virtueel. Wat je ziet en hoort is abstract, een mager aftreksel van de werkelijkheid. Er valt niets aan te raken, niets te ruiken of te voelen, niets stiekem te begluren. De betovering van lijfelijke, zintuiglijke nabijheid ontbreekt. Dat is een magie die cruciaal is voor het soort gesprekken dat Socrates voerde.

Plato, de auteur van Socrates' verhalen, heeft wel het verwijt gekregen dat hij alleen de wereld van het denken voor werkelijk hield. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van het dualisme van geest en lichaam. Als dat waar was zou hij Zoom hebben toegejuicht: hoe minder zintuiglijkheid, hoe groter de concentratie op het geestelijke, hoe beter. Maar dat was niet zijn standpunt, dat is een wijdverbreide misvatting. De tweedeling die hij maakt is niet tussen geest en lichaam, maar tussen wat op het eerste gezicht waar lijkt te zijn en wat het werkelijk, op het tweede gezicht is, als je beter kijkt en beter nadenkt. Op het eerste gezicht lijken filosofische gesprekken misschien alleen over abstracties te gaan, niet over de personen die het gesprek voeren. Als je beter kijkt zie je dat gesprekken niet kunnen bestaan zonder lijfelijk samenzijn, met alles wat daarbij hoort, ook liefde en erotiek. Een gesprek wordt een ander ding als de lijfelijke nabijheid ontbreekt. De liefde bedrijven via Zoom, dat is nog eens een schrale bezigheid!

Vorig jaar ontsloeg The New Yorker een journalist die tijdens een Zoom-vergadering zat te masturberen. Hij was vergeten zijn webcam uit te zetten. Dat kan dan weer wel met Zoom. Het tekent het verschil tussen afwezig en aanwezig zijn.

Het gesprek met Charmides en de andere sporters gaat over hoe gebreken in je lichamelijke conditie hun spiegelbeeld hebben in je geestelijke conditie. In beide gevallen heb je een genezer nodig, in het lijfelijke geval een trainer of arts, in het geestelijke een filosoof en een gesprek. Maar altijd: lijfelijke aanwezigheid. Zonder die betovering is een gesprek een onwerkelijk aftreksel.